

Posudek vedoucí na diplomovou práci Jany Fridrichové

„Koncept násilí v románu Radky Denemarkové *Kobold: Přebytky něhy. Přebytky lidí*“

Jana Fridrichová pro svou diplomovou práci zvolila genderově senzitivní analýzu komplexního dvojrománu současné české spisovatelky Radky Denemarkové *Kobold*, která kombinuje teoreticko-analytická východiska feministické literární teorie s poznatky z oblasti sociální práce stran (nejen) genderově podmíněného násilí. Je to totiž právě neústupnost a jakási dystopická nevykořenitelnost různých forem násilí, jež celý – formálně postmodernistický – román prostupují. Volbu vymezeného tématu považují jak v kontextu katedry, tak v kontextu obecné relevantnosti tabuizovaného genderově podmíněného násilí za vysoce relevantní; neméně relevantní se pak takto orientovaný rozbor jeví i na poli české literatury a její feministické reflexe. V tomto ohledu se musela diplomantka vyrovnat se skutečností, že k danému dílu Radky Denemarkové neexistují kritické studie – obecně zatím ke spisovatelčině tvorbě není přešel odborný publikací – a předkládaná diplomová práce tedy představuje jakousi první vlaštovku.

Metodologicky práce Jany Fridrichové těží z postupů tzv. „čtení proti srsti“ (či vzdorného čtení) z pera J. Fetterley a metody pozorného čtení (close reading). V tomto ohledu reflektuje poststrukturalistické a částečně psychoanalytické literární teorie ohledně limitů existence hodnotově (ne)zatíženého symbolického řádu, reprezentované tzv. „ženským psaním, écriture feminine.“ Studentka zde čerpá z děl H. Cixous a L. Irigaray a především pak v českém kontextu z bezprecedentní studie J. Matonohy *Psaní vně logocentrismu*, neboť Denemarkové literární styl a práce s jazykem narušují ustálené formy reprezentace. V případě konceptu genderově podmíněného násilí pracuje studentka se širokou škálou zdrojů.

Jelikož je kompozice dvojrománu specifická svou jazykovou, formální i interpretační nejednoznačností, která mimo jiné rozostřuje binarity jako příčina a důsledek či začátek a konec, předkládá diplomantka již v úvodu práce stručný dějový přehled zkoumaného díla. Jakkoliv je toto pro následné uchopení argumentů diplomové práce nezbytné, text následně bohužel ztrácí na gradaci z důvodu častého opakování již řečeného či „naťuknutého“ a čtenář/ka nabývá pocitu, že se interpretace díla poněkud cyklí (např. kap. 3.2). Přesto však považují pasáže věnované detailnímu rozboru vybraných scén z děje dvojrománu za nejsilnější stránku práce – Jana Fridrichová dobře analyzuje text metodou close reading (např. 41, 44) a demonstruje velký cit pro detail a zaujetí tématem. Velmi zdařilé je „čtení“ přerušeno roz/letu papírové vlaštovky (u Denemarkové je vlaštovka opakujícím se motivem), jež se zasekne ve svatozáři sochy na Kamenném (Karlově) mostě. Lze ono ustrnutí vlaštovky číst nejen s ohledem na „zamrzlé“ osudy Helly a jejích dětí, ale též s ohledem na jazyk románu, který vlastně ohmatává hranice toho, co lze o násilí říci a přesto selhává ve vyjádření zobrazované hrůzy? Je pak v tomto ohledu nějak relevantní, že vlaštovka se zastaví právě o korunu sv. Jana Nepomuckého, kterému byl vyříznut jazyk a byl před smrtí králem Václavem IV. mučen?

Rysem, který se navzdory přepisům a úpravám nepodařilo zcela odstranit, je spíše deskriptivní charakter práce. Místy lze autorce ještě vytknout, že se její interpretace literárního díla až přespříliš podobá testu, zda literární zpracování násilných scén a celého de facto dystopického a násilného univerza koreluje se současným stavem poznání ohledně genderově podmíněného násilí či násilí institucionálního. Román je přece obrazem, reprezentací skutečnosti, nikoliv odrazem. Jako vedoucí práce se však domnívám, že tento

efekt je spíše důsledkem poctivě nastudovaného množství materiálů týkajících různých forem násilí páchaného nejen v partnerských vztazích, jež studentce umožňují hlubší ponor do stěžejních momentů románu, ale nedovolují ji si udržet od zobrazovaného násilí odstup. Jak Jana Fridrichová dokládá, dvojromán výstižně ukazuje, jak nebývale obtížné je prohlédnout normalizované násilí. Nabízí se tu tedy otázka, která vlastně není diplomovou prací explicitně zodpovězena, ačkoliv k ní autorka svým způsobem směřuje: Ize *Kobolda* číst jako dílo, které varuje před domácím/institucionálním násilím a současně v tomto tématu své čtenáře/ky vzdělává? Pokud román tuto ambici má, lze ji naplnit skrze zvolenou formu, tedy nevšedně metaforický jazyk (perfektně pracující s derridovským odkladem významu), anebo toto Denemarkové „ženské psaní“ komplikuje? A pokud ano, proč?

Jako vedoucí práce bych ráda vyzdvihla diplomantčino neutuchající úsilí v samém finiši psaní a její otevřenost mým – mnohdy rozsáhlým a početným – komentářům. Oceňuji, že většinu z nich se Janě Fridrichové navzdory trochu překotnému dokončování textu v důsledku rodinné situace, jež ji donutila práci odevzdat o termín dříve, než bylo původně zamýšleno, podařilo zapracovat a vážím si její snahy o co nejlepší výsledek. Při přípravě práce Jana Fridrichová pracovala vždy samostatně, poctivě a cílevědomě.

Práci s ohledem na výše řečené **doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou „velmi dobře“**.

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

V Praze 16. června 2017